

Díky adopci smějí chudé děti do školy

Liberecká učitelka Ivona Straková vypráví svým druhákům o Indii

Více než sedm tisíc školáků v Indii, Ugandě a Litvě má v Česku své sponzory...

Posíláme jí peníze, které by musela vydělat

Druháci liberecké školy na sídlišti Kunratická se sešedli na koberci uprostřed třídy kolem své učitelky Ivony Strakové. Poslouchají její vyprávění o cestě do Indie, kam se před dvěma lety vydala se strýcem přes Balkán, Turecko, Írán a Pákistán veřejnou dopravou, stopem i po svých. Po čtvrt roce se strýc vrátil a Ivona sama poznávala Indii ještě další tři měsíce.

„Víte, jak se Indové zdraví?“ táže se libereckých školáků a vzápětí to s dětmi zkouší. Sepnou proti sobě dlaně na hrudi, lehce se ukloní a vysloví „namaste“. Druháci se chichotají a střílí veselé varianty zvučkově podobných českých slov.

Ivona přinesla suvenýry z cest: korále, malovanou krabičku, fotografie, chumel kokosových vláken a provaz, který se z vláken vyrábí a který bývá jediným zdrojem výdělku celých rodin. Děti se dovídají o svých indických vrstevnicích,

kterí nemají jistotu, jak dlouho budou chodit do školy. „Mnozí končí se vzděláním ve čtvrté třídě, pak musí pomáhat rodičům vydě-

Z Malliky vyrostla mladá dáma

lávat na jídlo,“ říká a ptá se: „Věděli byste, jak by se takovým dětem dalo pomoci?“ „Dodávkou,“ praví osmiletý fanda aut. Naplnil by ji vším možným až po střechu a sám by si sedl za volant...

Ivona se do Indie vydala z touhy po poznání. O zemi jí poutavě vyprávěli indiští přátelé, které poznala na stáži ve Francii, a také chtěla navštívit Malliku, dívku z jihoindického státu Karnátaka, kterou v rámci projektu pražské Arcidiecézní charity nazvaného Adopce na dálku Strakoví pět let sponzorují. S nápadem tehdy přišla Ivonina maminka, které se myšlenka pod-

pořit vzdělání dětí ve třetím světě velmi zalíbila.

Návštěvu popisuje Ivona ve svém chystaném cestopise Putování za krásami Orientu: „S Mallikou se setkávám v tzv. kannadské škole v Chandávaru. Děti v nejnižší třídě tu sedí na zemi a učí se psát na dřevěné tabulky. Ve vyšších třídách

Ivona Straková mezi nejmenšími žáky vesnické kannadské školy v Chandávaru

mají knížky i sešity. Žáci si osvojují znalosti tak, že sborově opakují po učiteli celé věty. Ve třídě je čtyřicet až osmdesát žáků. Již od první třídy se učí tři jazyky: národní hindštinu, úřední kannadštinu a místní jazyk konkani. V páté třídě přibude angličtina a povinnost hradit školné asi 1000 korun ročně. Za kvalitnější, tzv. anglické školy se platí od první třídy v přepočtu asi

Smysl pomoci je vidět také na vysvědčení

2000 korun ročně. Kromě toho rodiče vydají další tisíce za dopravu do školy, boty, školní uniformu, aktovku, učebnice, sešity a další školní potřeby.

Malličini spolužáci jsou zvědaví, odkud pocházím, kolik mám sourozenců a jestli jsem vdaná. K jejich rozveselení předvádím, co umím říct hindsky, a píšu na tabuli česká

slova. Snaží se vyslovit „ř“ a je s nimi spousta legrace. Nesmírně mě mrzí, že neumím mluvit jejich rodným jazykem konkani ani úřední kannadštinou. Z Malliky vyrostla mladá dáma. Z našeho setkání je celá nespá, nervózně si kouše ret. Ani já se necítím lépe. Tolik jsem se na tuto chvíli těšila, a teď najednou nevím, o čem si s ní mám povídat a jak. Chvilí obě stojíme jako tvrdá y a prohlížíme si jedna druhou...

Její čtyři sestry (Leena, Saritha, Gracy, Ranjitha) chodí do školy. Sedmičlenná rodina žije v „palmovém domku“ ve vesničce Hosad. Spí na rohožích na hliněné podlaže a sotva se sem vejdou. Živí se výrobou provazu z vláken kokosových ořechů. Za čtyřmetrový kus obdrží korunu a celodenní dřinou si každý vydělá patnáct korun. Jen na jídlo potřebuje rodina vydělat 120 korun denně. Proto musí dcery pomáhat. Mallika pracuje dvě hodiny ráno a tři večer.

Její rodiče jsou milí lidé. Hostí mě kokosovým mlékem a srdečně děkují za naši pomoc. **Dobře si uvědomuji, že vzdělání může jejich dětem přinést lepší životní perspektivu, než mají sami.** Když jsem tatínkovi darovala popelku, vůbec mě nenapadlo, že neumí číst ani psát...

Strakovi posílají Mallice 4900 Kč ročně. Shodou okolností to je denně zhruba tolik, kolik by si Mallika musela vydělat celodenním pletem provazů na své živobytí. Místo toho může chodit do školy. A dělá Strakovým radost.

„Když jsme ji začali sponzorovat, procházela s odřenýma ušima,“ chválí ji Ivona. „Teď je výborná žačka. Na konci šesté třídy získala z kannadštiny 96 bodů ze sta možných, z angličtiny 78, z hindštiny 87, z matematiky 92, z vědních oborů 91!“

Jitka Světlíková, redaktorka odborného Sociologického časopisu, ráda cestuje a bezmála dvacet let se věnuje józe. „Už dlouho jsem toužila vidět Indii na vlastní oči. Podářilo se mi to až před rokem. Vypravila jsem se tam se svou sestrou. Měly jsme dobrou záminku – neteré dokončovala dvouletý studijní pobyt ve střední škole u Bombaje, zprostředkovaný americkou nadací United World College – a my jsme se vydaly ji „zkontrolovat“. U Saši jsme pobýly čtyři

Byla bych ráda, kdyby se Lancy stal učitelem

dny, zbytek měsíce jsme cestovaly po jižní Indii, v oblasti, kterou převážně obývají Tamilové. Po tisíciletí žili v matriarchátu a nás zajímalo, jestli to ve společnosti bude znát. A opravdu jsme dospěly k pocitu, že tady na jihovýchodě Indie mají ženy v rodinách stále hlavní slovo. Jsou velice krásné a nesmírně na sebe dbají. Nosí sáří nádherných barev, taková, která se jinde v Indii nevidí. Zdá se mi, že sáří vystihuje i něco z ženské

Když jsme si oblékly sáří, bylo nám krásně

duše, že pohyby žen oblečených do sáří jsou ještě půvabnější, jejich chování ještě ženštější. Není divu, že sáří nosí i nejhudší ženy. A také šperky, i když jsou to třeba plastové či kovové ozdoby.

V evropských kalhotách a tričkách jsme si se sestrou připadaly jako Popelky. Pořádily jsme si tedy sáří – a cítily jsme se mnohem lépe.

Mile nás překvapili muži. Aspoň podle naší zkušenosti z Tamilnádu se muži k ženám chovají s obdivuhodnou úctou a porozuměním. Jen občas nám připadli dětinští, někdy až pubertální, ale také citově labilnější. Viděli jsme třeba otce, který plakal při loučení s rodinou na nádraží. Ostatně v prostředí, kde je řada svatyní zasvěcená různým, většinou hinduistickým bohyním, není určitá ženská převaha tak neobvyklá.

Zajímaly nás děti. Uchvátily mě

„V sáří jsem se cítila krásně,“ vzpomíná Jitka

Jitka Světlíková si z cesty po Indii přivezla i sošku Tančícího boha Šivy

svým klidem a vyrovnaností. Nebyly divoké, agresivní ani rozjívěny. Však je rodiče věčně nenapomínají, neokřikují a neorganizují jim čas do poslední minuty. Asi i proto, že jejich hlavní starostí je uživit sebe a své blízké. **To je trápi, stres z něčeho jiného snad neznají, nebo si ho prostě nepřipouštějí.**

Děti nemají snadný život. Naučí se číst a psát v mateřském jazyce, počítat a tím pro ně vzdělání končí. Musí pomáhat rodičům vydělavat na živobytí na poličku, v díl-

Odpírat člověku vzdělání je hřích

ně, v restauraci a podobně. Je to vůči nim nespravedlivé,“ říká Jitka Světlíková. Zmíněná nespravedlnost jí dovedla k účasti v projektu Adopce na dálku.

„Na internetové stránce jsem si vybrala jednoho ze dvou indických chlapců, jejichž údaje a fotografie tam toho dne byly uvedeny. Zdálo se mi hloupé si nějak složitě vybírat, a tak jsem se rozhodla pro chlapce s tmavší pletí – připomínal mi Tamily, které jsem v Indii potkávala.

Lancy je v páté třídě a má veliký cíl – stát se učitelem. Pokud toho budu schopná, jsem rozhodnuta mu platit tak dlouho, dokud učitelem nebude. Dostává ode mě ne-

celých dvacet korun denně. To přece mohu zvládnout,“ domnívá se Jitka a pak naléhavě dodává: „Mám ještě jeden důvod, proč to dělám. Sama jsem svého času měla zapovězené vysokoškolské vzdělání kvůli nesmyslným kádrovým hlediskům. Až když jsem se provdala a získala jsem příjmení po manželovi, proklouzla jsem zdárně přijímacím řízením a směla jsem studovat. Zůstalo to ve mně jako obrovská nespravedlnost. Moc dobře vím, jak se cítí člověk, kterému je odpíráno vzdělání!“

Lenka Černá šokovala rodiče svým rozhodnutím vypravit se do Afriky na zkušenou. „Ale nakonec mě podpořili, maminka mi sama zařizovala

očkování a rodiče jsou dnes největšími fandy adopcí na dálku,“ tvrdí studentka Vysoké školy ekonomické, vedoucí projektu adopcí v pražské Arcidiecézní charitě a jejich iniciátorka v Ugandě.

První zkušenosti, jak to chodí ve světě, sbírala Lenka při prázdninovém pobytu v Austrálii. Pak poznávala Německo očima au-pair. Blesk z čistého nebe u Černých udeřil, když se rozhodla doprovodit kamaráda z Vysoké školy ekonomické na jeho tříměsíční cestě za příbuznými v rodném Zimbabwe. „Chtěla jsem poznat rozvojový svět a chudobu, o které jsem jen

slýšela,“ říká dnes a tvrdila to i vyděšeným rodičům. Přesvědčila je, ale přiznává, že sama přes veškerá varování, co uvidí, prožila šok.

„Po prvních třech dnech jsem se sesypala. Kvůli bídě, kterou jsem spatřila, kvůli strhaným tvářím mladých žen, kvůli obrovskému, až nepřijemnému zájmu obyvatel, hlavně dětí, o mne, exotickou bělošku, ale třeba i kvůli tomu, že budu muset porušit důrazné instrukce lékařů tropické medicíny. Doporučili mi, abych se kvůli životu nebezpečným nemocem vyhýbala jídlům a pití od místních. Došlo mi, že budu muset jíst všechno to, co kamarádovi početní příbuzní připravili na mou počest v podivných

Rok učila v Ugandě rodinnou výchovu

hrncích z pochybných surovin... Byla jsem na dně, ale zvládla jsem to. Hodně mi pomohla má víra v Boha a také kamarádi. Ten se měmu psychickému rozpoložení vlastně ani nevidil.“

Přesto Lence jedna návštěva Afriky nestačila. Rozhodla se vypravit znovu, tentokrát na rok. Svě služby

nabídl Londýnské organizaci World In Need (Svět v nouzi) a rok v Ugandě učila. Šestáky a sedmáky matematiku a pětadvacet studentek střední školy ve věku od šestnácti do dvaceti let připravovala na život v předmětu rodinná výchova.

„O AIDS věděly jen to, že přináší smrt. Jak se virus dostane do těla,

Vzdělání může dětem v Africe zachránit život

po jak dlouhé době se může projevit a co v organismu způsobuje, to netušily. Říkala jsem jim: Jako křesťané sice nepodporujeme sex před manželstvím, ale pokud se pro něj někdo rozhodne, měl by se umět chránit.“ Věnovala jsem tématu několik vyučovacích hodin. Byli jsme na exkurzi v klinice. Jednou za mnou přišla dívka a děkovala mi, že jsem jim to tak podrobně a důkladně vtloukala do hlavy. Vyprávěla mi, že měla přítele, kterého z opatrnosti odmítala. Pak se dověděla, že je HIV pozitivní a že už nakazil několik dívek. Možná že msty za svou nemoc...“

Ugandští vesničané vyrobili pro Lenku Černou dárek z listů banánovníku

AIDS je v ugandských poměrech tak hrozivě rozšířený, že opatrnost je základní pravidlo života a její opak sebevraždou. Koneckonců ať už při křesťanském, nebo při muslimském sňatku je vyžadován zdra-

zeměli na AIDS. „Některé z dětí, které jsem učila, opouštěly třídu v průběhu roku nebo jen na několik týdnů zmizely – než rodiče zaplatili školné na další třetinu roku,“ popisuje Lenka zážitky, které ji přiměly hledat možnosti, jak by svým žákům mohla pomoci. A našla je: „Ještě do Ugandy se mně a tamní pobočce World In Need ozvala Arcidiecézní charita Praha. V té době měla osmiletou zkušenost z Indie i z Litvy. Začátkem roku 2001 jsme se dohodli na zregistrování prvních padesáti dětí a na založení kanceláře v hlavním městě Ugandy. Vesnice, kde působíme, je odtud šedesát kilometrů cesty. **V oblasti dnes chodí do školy více než 1500 dětí adoptovaných rodiči z České republiky!**“ říká Lenka Černá. Sama podporuje dva ugandské školáky. Esther se svými rodiči, další dítě s přítelem. „Esther jsem po-

znala při svém pobytu v Ugandě. Moc mi pomáhala, a když ji místní vesnická komise vybrala mezi uchazeče o adopci, hned jsem se o ni přihlásila. Je jí šestnáct a chodí do druhého ročníku šestileté střední školy. Žije s babičkou, její rodiče zemřeli. Bez naší pomoci by do školy nechodila. Sní o tom, že bu-

Esther se stala členem naší rodiny

de zdravotní sestrou. Stejně jako jiné děti si nesmírně váží toho, že může chodit do školy.“

Podle Lenčiny zkušenosti se do projektu jako dárci často zapojují lidé z nižších příjmových skupin. „Občas žasnu, jak to dělají, že peníze ušetří. Pro mnohé se pak dítě bez přehánění stává členem rodiny. Snaží se mu všemožně pomoci. Zažili jsme to už také u nás doma – když nám Esther napsala, že ji poslední dobou často bolí hlava, dali jsme hlavy dohromady a poradili jsme jí, aby hodně pila vodu, tak dva litry denně. Zanedlouho přišel rozradostněný dopis, že bolest je pryč a že naše rada skvěle zabrala.“

INFORMACE, FAKTA, SOUVISLOSTI

Adopce na dálku má svá pravidla

■ **Projekt Arcidiecézní charity Praha Adopce na dálku® usiluje o adresnou pomoc dětem v rozvojovém světě.**

Z příspěvku sponzorů se hradí školné, školní pomůcky, uniforma, případně nutná zdravotní péče. Jde i o vztah mezi dárci a obdarovanými. Vytvářejí ho fotografie dětí, informace o jejich rodině, školních výsledcích, dopisy apod.

■ **Děti navrhované k „adopci“ vybírají místní lidé – sociální pracovníci a učitelé ve spolupráci s místní partnerskou charitativní organizací, jejíž důvěryhodnost si charita pečlivě prověřila.** Jediným kritériem je chudoba a potřebnost a také souhlas rodiny. Neexistuje diskriminace z hlediska náboženství, kasty či pohlaví. S penězi nedisponuje rodina dítěte, ale organizace. Na úhradu nákladů na zajištění projektu připadá osm procent příspěvků.

■ **I děti se zavazují, že mj. budou chodit do školy pravidelně, včas, že se budou snažit (nesmějí se bezdůvodně**

zhoršit v prospěchu), že se nebudou prát, mluvit neslušně, krást atd. Prevencí proti AIDS je pravidlo, které stanoví, že otěhotnění, resp. otcovství vylučuje další účast v projektu.

■ **Název projektu Adopce na dálku® je registrovanou ochrannou známkou.** Důvodem je zabránit poškození jména projektu případnými problémy či neúspěchy podobných aktivit. „Chceme se odlišit od ostatních projektů a zodpovídat svým dárcům jen sami za sebe,“ zdůrazňuje Lenka Černá z Arcidiecézní charity Praha. Sama eviduje na dvanáct subjektů, které podobné formy pomoci dětem a rodinám v rozvojovém světě organizují. (Některé z nich se také prezentují na internetu.)

Dusáním půdy si žáci v Kikube upravují svou třídu...

Češi podporují více než 7300 školáků

■ **V Litvě se projekt nezaměřuje výhradně na podporované dítě, ale pomáhá celé rodině.** Země má velmi slabou sociální síť a potýká se s obrovskou nezaměstnaností. Mnoho rodin žije ve velmi špatných podmínkách. Pomoc se týká 290 dětí (leden 2003) a směřuje do hlavního města Vilnius a do Kaunasu. Roční příspěvek činí 6900 Kč. Adopce je nyní dočasně pozastavena.

■ **Ve východoafrické Ugandě odstartoval projekt v lednu roku 2001 a čeští sponzoři podporují dnes 1543 dětí (leden 2003).** Pomoc se soustřeďuje na vesnice Kikube, Katete, Buikwe a Busagazi, které leží asi 60 km od hlavního města Ugandy Kampaly. Arcidiecézní charita Praha zde spolupracuje s mezinárodní křesťanskou neziskovou organizací World in Need (Svět v nouzi) s centrálou v Londýně. „Adopce“ ugandského dítěte stojí 7000 Kč ročně. Lze přispět mj. i na chystanou stavbu „české“ nemocnice a školy pro porodní asistentky v Buikwe.

■ **V Indii běží projekt v sedmi centrech ve městech Honávar, Šimoga, Bidár, Mangalore a Múdbidri ve státě Karnátaka v jihovýchodní Indii a dále v Kalkatě a v Šenbaganuru.** Dohromady je zde adoptováno 5527 dětí (údaj k lednu 2003). Roční sponzorský příspěvek činí 4900 Kč. Li-bovolnou částkou lze podpořit projekt zaměřený k odstranění dětské práce či na dostavbu školy v Šimoze.

Ivona Straková si z cesty po Indii přivezla i snímek krásné indické dívky

V nové škole v Chandavaru

Nezištnost utváří lidský vztah

■ **Někdy se stává, že pár, který zamýšlí skutečným osvojením odloženého či osiřelého dítěte překonat vlastní neplodnost a marné, dlouhá léta trvající úsilí o početí vlastního dítěte, podceňuje charitativní charakter adopce či péstounské péče.** Přitom osvojení má tím větší naději na úspěch, nezištnější je přístup jeho adoptivních rodičů, čím méně musí dítě naplňovat nesplněné sny rodičů o vlastním, vysněném a zidealizovaném dítěti. „Neplodným pářům jsem vždy doporučoval, aby svou jednostrannost překonaly tím, že věnují pozornost všem možným formám práce a pomoci dětem, třeba prací ve skautu či sponzorstvím dítěte v rozvojovém světě,“ říká psycholog Jeroným Klimeš.

„**Adopce na dálku totiž přímo vychází z charitativního základu. Je to smysluplná pomoc, která v prvé řadě neřeší neplodnost, ale směřuje cíleně k určitému dítěti, které potřebuje pomoc tam kdesi v Africe nebo v Asii. Se skutečnou adopcí má mnoho společného.** Vytváří se osobní vztah mezi dítětem a dospělými, který může a měl by přerůst čistě finanční pomoc a stát se skutečně lidským vztahem. Najednou zjistíme, že to naše dítě už není nějaká anonymní „černá hu-

ba s nafouklým břichem“, ale má své jméno, svůj lidský osud a příběh, které s ním můžeme zčásti sdílet, prožívat a spolunaplňovat. Osobně mě velmi těší, že mé děti získaly takového vzdáleného sourozence. Kdykoli je v televizi řeč o Ugandě či o Africe, ptají se mě: „To je tam, kde žije Alex?“

● **Zájemce o účast v projektu Adopce na dálku si může dítě vybrat na internetu (www.charita-adopce.cz, e-mail: adopce@charita-adopce.cz) či v pražské kanceláři Arcidiecézní charity v Londýnské ulici 44, nejlépe po domluvě na tel. 224 250 985.**

Foto: Ivona Straková (2), Jitka Stehliková (1), Dana Šafářová (1), Jan Tomášek (3) a archiv AČP

Lenka se svou adoptovanou školáčkou Esther, její babičkou a žáčky školy v ugandské Kikubě

ARCIDIECÉZNÍ CHARITA PRAHA NYNÍ REGISTRUJE 2000 POTŘEBNÝCH DĚTÍ Z INDIE A UGANDY, JEJICHŽ VZDĚLÁNÍ

Anitha se narodila 28. 10. 1993 v rodině námezd-ního dělníka a ženy v domácnosti v indickém městě Šimoga. Dívka je katolička, má dva sourozence. Ve škole si oblíbila výuku kannadštiny, ráda kreslí a tancuje. Její otec sežene práci pouze příležitostně, a tak se rodina potýká s velkou chudobou.

Sukumar se narodil 25. 11. 1995 v indické rodině svářeče a ženy v domácnosti, je křtěný, má sestru Sweety a sní o tom, že bude elektrikářem. Oblíbil si počty, rád kreslí, plave a hraje divadlo. Jeho otec nemá pravidelnou práci, a tak je Sukumarova školní docházka kvůli nedostatku peněz ohrožena.

Savitha se narodila 12. 2. 1995 v hinduistické rodině námezd-nímu dělníkovi a ženě v domácnosti. Má dvě sestry a chodí do první třídy státní základní školy v indickém městě Šimoga. Baví ji tancování a malování. Ve škole si oblíbila kannadštinu a touží být dobrou žačkou, ale bojí se, jak rodiče zvládnou výdaje za její školní potřeby.

Share Michael se narodil 28. 3. 1993. Je katolík. Chodí do školy v indické obci Kyp. Otec nemá práci a trpí zdravotními problémy (epilepsie), matka je ženou v domácnosti. Michael má ve škole průměrný prospěch, oblíbil si angličtinu, fotbal, chtěl by být lékařem. Mezi informacemi, které jsou k dispozici, se mj. uvádí: 120 cm, 18 kg...

SE NEOBEJDE BEZ FINANČNÍHO DARU. MEZI JINÝMI MŮŽETE PODPÓŘIT:

Lukia Nassuna se narodila 22. 8. 1985 v ugandském Buikwe. Je muslimka. Má sedm sourozenců. Společně pomáhají matce při zemědělských pracích, otec zemřel. Lukia má doma na starost nosit vodu, ale také vykopat pramen. Ve škole si oblíbila matematiku a zhlédla se v povolání účetní. Ve škole nechce nikdy chybět.

Junior Kasirye se narodil 27. 7. 1994 a bydlí v ugandské obci Kirinya Namataba. Má čtyři sourozence ve věku 9 až 16 let. Otec zemřel, matka je vážně nemocná. Junior je křesťan, oblíbil si matematiku, rád hraje fotbal. Ve škole o něm říkají, že je velmi cílevědomý a společenský a že na svůj věk umí neobvykle tvrdě pracovat.

Sharon Naikazwde se narodila 4. 7. 1995 v obci Kirinya Namataba v Ugandě. Otec zemřel, matka je nemocná, a tak Sharon bydlí u tety s dalšími dětmi, o něž se žena stará. Sharon je křesťanka, jde jí matematika, ráda zpívá, nevidí na jedno oko. Dospělí ji znají jako pokornou a ukázněnou dívku.

